

Software www.christian-jaumain.be
Kapitalisatie van schadevergoedingen in gemeen recht
Aanbevolen technische grondslagen - Jaar 2022

Inleiding

Het jaar 2021 werd gekenmerkt:

- **op demografisch vlak**, door de publicatie van de STATBEL (stationaire) sterftetafels die resulteren uit waarnemingen uitgevoerd in 2020. Deze tonen een daling van de levensverwachting van ongeveer één jaar, behalve op hoge leeftijden, waar de relatieve afname groter is. De verwachting is echter dat deze daling van de levensverwachting al in 2021 zal worden gecompenseerd door een stijging van dezelfde orde van grootte. STATBEL dringt dan ook terecht aan op de noodzaak om de cijfers voor het jaar 2020 "met de nodige voorzichtigheid" te interpreteren.

Ondanks hun tijdelijke daling hebben we echter besloten om rekening te houden met de cijfers van 2020, maar we spreiden ze voortaan uit in driejaarlijkse sterftetafels, jaarlijks opgesteld op basis van de laatste drie beschikbare jaren van waarnemingen.

Deze bepalingen leiden tot een lichte daling van de levensverwachting en bijgevolg van het vergoedingskapitaal. Die daling heeft echter alleen invloed op de kapitalisatie van lijfrentes tijdens het hele leven, maar niet op tijdelijke lijfrentes tijdens het lucratieve leven, behalve na de leeftijd van 65 of 67 jaar.

- **op financieel vlak**, door een lichte stijging van rentevoeten op lange termijn, waarbij de gemiddelde netto jaar OLO-rentevoeten over 30 jaar stijgen van 0,39% in 2020 naar 0,52% in 2021.

- **op economisch vlak**, door een lichte daling van het gemiddelde inflatiecijfer over de afgelopen tien jaar, ondanks de aanzienlijke stijging die eind 2021 werd waargenomen. Het aanbevolen inflatiecijfer in 2022 wordt daarmee verlaagd van 1,66% naar 1,55%. Men zal het matigende effect van de keuze van het tienjarig gemiddelde waarderen.

- **op doctrinair vlak**, door de publicatie van de Indicatieve tabel 2020, die, tegen de stroom van de evolutie in, zijn aanbeveling van een reële rentevoet (exclusief inflatie) op 1% handhaaft, wat de geloofwaardigheid van dit instrument ondermijnt.

- **door de hoge prijs van veiligheid**. Zelfs als de daling van de levensverwachting, de stijging van de rentevoeten op lange termijn en de daling van het gemiddelde inflatiecijfer over de afgelopen tien jaar leiden in 2022 tot een lichte daling van het kapitaal gelijkwaardig aan de vergoedingsrente, blijft de prijs van veiligheid zeer hoog, hoewel lager dan in 2021.

Is dat een reden om deze veiligheid op te geven wanneer men een vergoedingsrente kapitaliseert? Dat zou erop neerkomen dat de juridische standaard van 'goede huisvader' die, te allen tijde, de kapitalisatie van schadevergoedingen inspireert, wordt opgegeven. Zelfs indien het slachtoffer of de rechthebbende, zoals altijd, vrij is om een andere keuze te maken dan het vergoedingskapitaal in een staatslening te beleggen. Men zou kunnen tegenwerpen dat, sinds de ineenstorting van de rentevoeten, particulieren terughoudend zijn om in te schrijven op staatsobligaties; dan vergeet men echter dat zij dat onrechtstreeks en in hoeveelheid doen, door te investeren in beleggingsfondsen waarvan het obligatieaandeel het financiële risico beperkt. Van hun kant zijn de verzekeraars gehouden aan de grootst mogelijke veiligheid van beleggingen die representatief zijn voor hun verplichtingen, en in het bijzonder voor de werkelijk uitgekeerde vergoedingsrenten. Deze beleggingen zijn voornamelijk obligaties, ook al brengen ze vandaag zeer weinig op. Uiteindelijk moet het vergoedingskapitaal worden berekend op basis van de risicovrije rentevoeten, met name de OLO-rentevoeten. Overigens zijn verzekeraars die lijfrenten uitkeren, verplicht voorzieningen samen te stellen die, rekening houdend met de aan hen opgelegde veiligheidsmarges, veel hoger zijn dan het vergoedingskapitaal dat wordt berekend op basis van OLO-rentevoeten (vermits het gaat om geïndexeerde lijfrenten wordt de inflatie in aanmerking genomen bij de berekeningen van de voorzieningen en van het vergoedingskapitaal).

Is dat een reden om de kapitalisatie op te geven of om de gelijkwaardigheid tussen vergoedingsrente en -kapitaal te verbreken, zoals sommigen suggereren? De keuze tussen rente en kapitaal is verankerd in de gewoonten van de Belgische maatschappij, met name op het gebied van bedrijfspensioenen. Wat betreft het opgeven van de gelijkwaardigheid tussen vergoedingsrente en -kapitaal ten gunste van een bedrag zonder rationale link met de rente, het zou niet serieus kunnen worden overwogen. Uiteindelijk zou een weigering van keuze tussen de vergoedingsrente en het gelijkwaardige kapitaal zeer negatief overkomen en een groot deel van de geloofwaardigheid wegnemen van hen die ervoor zouden pleiten.

Aanbevolen technische grondslagen – Jaar 2022

• **Aanbevolen rentevoet.** De volgende tabel verstrekt de aanbevolen rentevoet in 2022, in functie van de gemiddelde duur van schadeloosstelling.

Aanbevolen rentevoet

Duur (jaar)	Gemiddelde OLO-rentevoet 2021		Duur (jaar)	Gemiddelde OLO-rentevoet 2021	
	bruto	netto (R.V. 30%) Aanbevolen rentevoet		bruto	netto (R.V. 30%) Rentevoet aanbevolen
1	-0,65%	0,00%	16	0,33%	0,23%
2	-0,67%	0,00%	17	0,38%	0,27%
3	-0,66%	0,00%	18	0,42%	0,29%
4	-0,59%	0,00%	19	0,46%	0,32%
5	-0,50%	0,00%	20	0,51%	0,36%
6	-0,42%	0,00%	21	0,55%	0,39%
7	-0,33%	0,00%	22	0,59%	0,41%
8	-0,23%	0,00%	23	0,62%	0,43%
9	-0,12%	0,00%	24	0,65%	0,46%
10	-0,02%	0,00%	25	0,68%	0,48%
11	0,07%	0,05%	26	0,70%	0,49%
12	0,14%	0,10%	27	0,72%	0,50%
13	0,20%	0,14%	28	0,73%	0,51%
14	0,25%	0,18%	29	0,74%	0,52%
15	0,29%	0,20%	≥30 jaar	0,74%	0,52%

Voorbeeld. Gemiddelde duur van schadeloosstelling: 20 jaar. Gemiddelde bruto OLO-rentevoet: 0,51%.
Gemiddelde netto OLO-rentevoet: $0,51\% - 0,51\% \times 30\% = 0,36\%$.

• **Inflatie.** Dit is het gemiddelde, over de laatste 10 jaar (2012-2021) van de Gezondheidsindex van de consumentenprijzen, namelijk 1,55%.

Gezondheidsindex van 2012 tot 2021

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	gemiddeld
2,65%	1,25%	0,40%	1,05%	2,10%	1,84%	1,76%	1,39%	1,07%	2,01%	1,55%

• **Sterftetafels.** Dit zijn, wat betreft:
- stationaire tabellen, driejaarlijkse tafels 2018-2020 (STATBEL-waarnemingen 2018-2020); deze tafels zijn weergegeven door het jaartal 2020. Het jaartal 2022 bijvoorbeeld biedt de projectie van deze tafels in 2022.
- prospectieve tabellen, driejarige prospectieve tafels opgebouwd op basis van STATBEL-waarnemingen 1988-1990 tot 2018-2020. Het jaartal 2022 bijvoorbeeld biedt de projectie van deze tafels in 2022.

In principe komt het jaartal overeen met het evaluatiejaar. De resultaten zijn niet erg gevoelig voor het jaartal (mits dit niet te veel afwijkt van het aanbevolen jaartal, minder dan 3 of 5 jaar bijvoorbeeld).

Anderzijds bevestigt de vergelijking met de verkregen cijfers *ceteris paribus* op basis van verschillende rentevoeten of inflatiecijfers de hoge gevoeligheid van het kapitaal voor de rentevoet en het inflatiecijfer.

Een willekeurige rentevoet wordt voorlopig vermeld in de software,
en moet in principe vervangen worden door de gebruiker.
De software voert de berekeningen uit volgens de aanbevolen rentevoet en het aanbevolen inflatiecijfer
evenals volgens de door de gebruiker aangenomen rentevoet en het aangenomen inflatiecijfer.

De gebruiker blijft inderdaad vrij om de rentevoet en het inflatiecijfer te kiezen.